

4/2017

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 14.12.2017

Aluetalous

Tuotannon kasvu jatkui

Asunto- ja toimitilamarkkinat

Toimistovuokrien nousu kiihtynyt

Hyvinvointi

Opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin

Liikenne ja ympäristö

Kaatopaikkajätteen määrä kääntyi laskuun

Työmarkkinat

Työttömyysaste laskee edelleen

Väestö

Lapsia syntyi aiempaa vähemmän

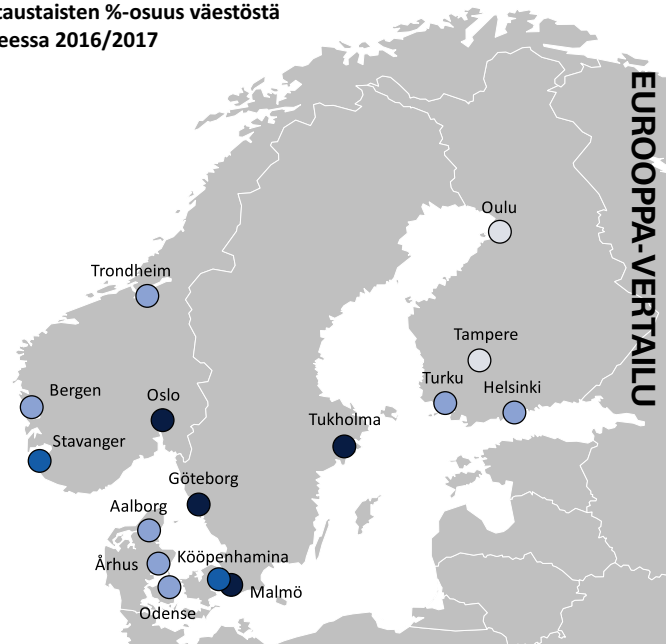
Valokiilassa

Pasi Saukkonen & Juho Peltonen

Maahanmuuttajien työllistyminen pääkaupunkiseudulla

Ulkomaalaistaustaisten %-osuus väestöstä
vuodenvaihteessa 2016/2017

- 3,9–9,9
- 10,0–19,9
- 20,0–29,9
- 30,0–44,1

Lähteet: Tilastokeskus, Statistiska centralbyrån, Statistisk sentralbyrå ja Danmarks statistisk

© EuroGeographics

Ulkomaalaistaustaisten osuus kasvaa Pohjoismaiden suurimmissa kaupungeissa

Pohjoismaiden suurkaupungeista ulkomaalaistaustaisten* osuus väestöstä on selvästi korkein Malmössä, jossa osuus on 44 prosenttia. Myös Tukholmassa, Göteborgissa ja Osllossa ulkomaalaistaustaisia on noin kolmasosa ja Kööpenhaminassakin lähes neljäsosa asukkaista. Sen sijaan Helsingissä ulkomaalaistaustaisten osuus on vain 15 prosenttia. Viimeisen kahden vuoden aikana ulkomaalaistaustaisten osuus on kasvanut kaikissa vertailuissa pohjoismaisissa kaupungeissa. Oulussa ulkomaalaistaustaisten määrä kasvoi suhteellisesti vähiten, vain 2 prosenttia.

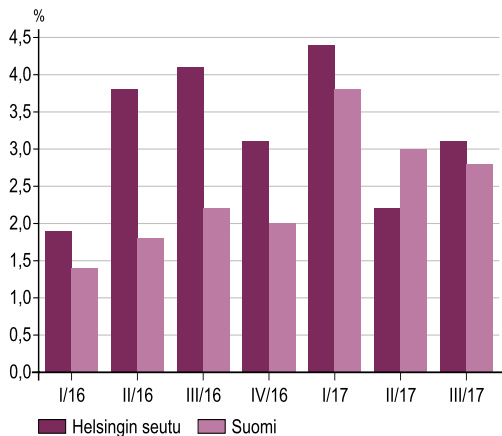
Valtaosa pohjoismaisten suurkaupunkien ulkomaalaistaustaisista on syntynyt ulkomailla. Helsingin ulkomaalaistaustaisista Suomessa syntyneitä on vain 18 prosenttia, kun muissa pääkaupungeissa noin neljäsosa kuuluu ulkomaalaistaustaisten toiseen sukupolveen.

Vertailuissa pohjoismaisissa pääkaupungeissa ulkomaalaistaustaisista vajaa puolet on eurooppalaistaustaisia ja reilu kolmasosa aasialaistaustaisia. Helsingissä sekä eurooppalaistaustaisten että afrikkalaistaustaisten osuudet ovat suuremmat ja samalla aasialaistaustaisten osuus pienempi. Helsingissä afrikkalaistaustaisten osuus on suurempi Suomessa syntyneissä kuin ulkomailla syntyneissä, joilla taustamaa on yleisemmin jokin toinen EU-maa.

* Ulkomaalaistaustaisiksi katsotaan ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla. Ruotsissa määritelmä sisältää myös ne ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden vanhemmat ovat syntyneet Ruotsissa.

Aluetalous

Kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy

Helsingin seudun tuotannon kasvu jatkui

Helsingin seudun tuotannon kasvu jatkui vuoden kolmannella neljänneksellä, jolloin tuotanto nousi ennakoarvion mukaan 3 prosenttia edellisvuodesta. Seudun kasvu on jatkunut melko vakaasti noin kolmen prosentin tasolla jo kahden vuoden ajan. Koko maan tuotanto kasvoi vuoden kolmannella neljänneksellä lähes samaa tahtia kuin Helsingin seudulla. Kasvu kohdistui kaikille toimialoille. Palvelualoilla kasvu oli voimakkainta kuljetuksessa ja varastoinnissa, majoitus- ja ravitsemistoinnissa, liike-elämän palveluissa sekä kaupan alalla. Myös teollisuudessa ja rakentamisessa kasvu jatkui.

Kaupan myynti vahvassa kasvussa

Helsingin seudulla kaupan alan kokonaismyynti kasvoi jopa 7,1 prosenttia heinä-syyskuussa edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Taso oli lähes samaa luokkaa kuin alkuvuodestakin. Loppukevällä kasvuvauhti oli ollut alhaisempi.

Kaupan kokonaismyynnissä oli tasannevaihe viime vuoden puolivälissä, ja sen jälkeen se kääntyi kasvuun viimeisellä neljänneksellä. Edellisen kerran se oli ollut kasvussa vuoden 2012 loppukevällä.

Suhdannetilanteen paraneminen jatkuu

Elinkeinoelämän keskusliiton lokakuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan Suomen elinkeinoelämän suhdanteet ovat vahvistuneet kesän ja syksyn 2017 aikana. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa tavanomaista paremmaksi. Myös palveluiden suhdannearviot ovat nousseet vähän yli keskimääräisen tason. Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat edelleen valtaosin myönteiset. Suhdannenousun ennustetaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden aikana.

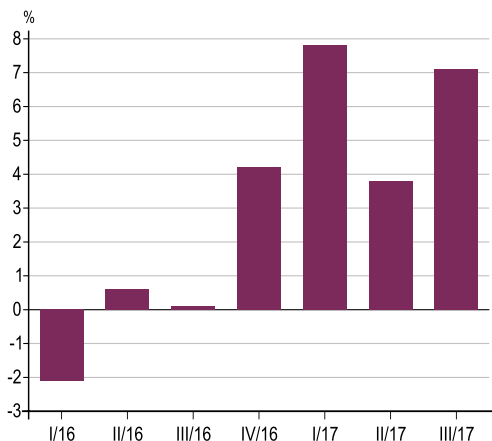
Teollisuus ja rakentaminen

Uudenmaan teollisuus- ja rakennusyritysten suhdannetilannetta kuvataan tavanomaista paremmaksi. Suhdanteiden ennakoidaan kohentuvan hieman kuluvan vuoden lopussa ja ensi vuoden alussa. Suhdannenäkymien uusin saldoluku oli +15 (heinäkuussa +17). Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Tuotanto lisääntyi yleisesti kolmannella neljänneksellä, ja kasvun arvioidaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden ajan. Tuotantokapasiteetti on varsin hyvin hyödynnetty, sillä kapasiteetti oli lokakuussa kokonaan käytössä 83 prosentilla vastaajista. Tilauskirjat ovat nousseet hieman tavanomaista täydemmiksi, ja valmiiden tuotteiden varastot ovat normaalia pienemmät. Kannattavuus on vuoden takaista parempi, vaikka tuotantokustannukset kohoavat tällä hetkellä myyntihintoja yleisemmin. Investoinnit ovat hienoisessa nousussa.

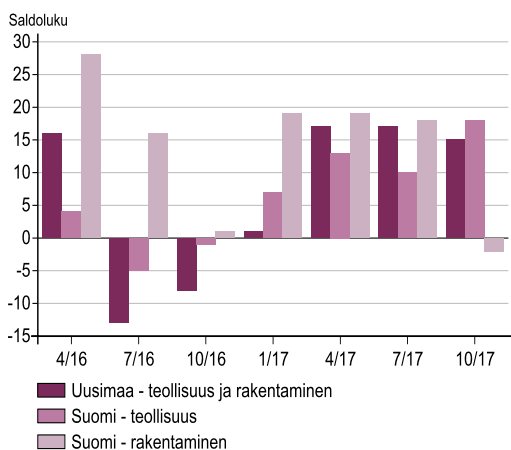
Koko maan teollisuusyritysten suhdannekehitys on ollut kulvana vuonna noususuuntaista. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan keskimääräistä paremmaksi. Lokakuun tiedustelussa saldoluku oli +18 (heinäkuussa

Kaupan myynti Helsingin seudulla Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy

Teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

+10). Tuotanto ja tilaukset kasvoivat vahvasti heinä–syyskuussa. Tilauskannan taso oli lokakuun tiedustelussa jonkin verran keskimääräistä suurempi, ja kasvun ennustetaan jatkuvan samankaltaisena loppuvuoden ajan. Varastot pysyivät tavanomaisella tasolla. Henkilöstömäärän kasvu nopeutui vähän alkusyksyllä ja loppuvuodelle ennustetaan maltillista lisäystä. Lokakuussa 86 prosentilla vastaajista oli kapasiteetti täydessä käytössä.

Koko maassa rakennusyritykset kuvasivat lokakuussa tehdyssä EK:n Suhdannebarometrissa tilanteensa pysyneen keskimääräistä vahvempaan. Lähiaikojen näkymät ovat kokonaisuutena vakaat, vaikka suhdanteiden ei ennustetakaan paranevan seuraavan puolen vuoden aikana. Varovaisemmat näkymät voivat osin heijastella kausiluonteisia tekijöitä. Rakennusyritysten suhdanteiden ennustetaan siis pysyvän nykytasolla seuraavan puolen vuoden ajan, ja lokakuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluku oli -2 (heinäkuussa +18).

Tiedustelun vastaajayritysten tuotanto kasvoi alkusyksyllä loivasti ja henkilöstön määrä oli lähes ennallaan. Uusien tilausten määrän arvioidaan kasvavan loppuvuoden aikana. Tuotanto kasvaisi kohtalaisesti, ja myös ensi vuoden alussa sen odotetaan olevan nousussa. Myyntihintojen ennustetaan hieman kohoavan, ja kannattavuus olisi vähän edellisvuotta vahvempi.

Palvelut

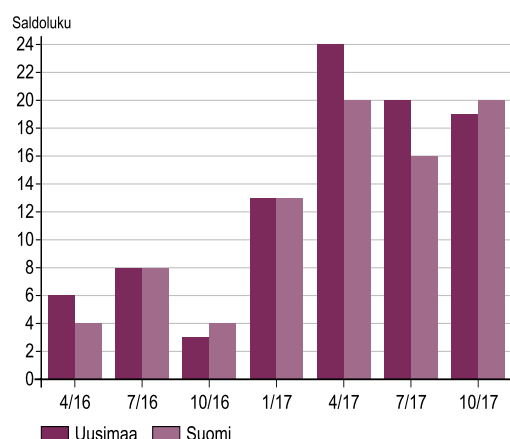
Uudenmaan palvelualojen yritysten yleinen suhdannetilanne on lievästi normaalia suotuisampi. Suhdannenäkymät ovat pysyneet myönteisinä alkusyksyn aikana. Lähikuukausien suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa +19 (heinäkuussa +20). Uudenmaan palveluyritysten suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa. Myyntimäärät lisääntyivät heinä–syyskuussa, ja myynnin arvioidaan kasvavan myös kuluvan vuoden lopussa. Henkilöstön määrä kasvoi alkusyksyllä aavistuksen verran, ja uutta työvoimaa palkattaneen hivenen loppuvuodesta. Kannattavuuden arvioidaan parantuneen hieman vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Koko maan palveluyrityksien näkymät lähitulevaisuuteen ovat yleisesti varsin hyvät. Suhdanteiden ennustetaan vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana. Suhdannenäkymiä mittaava saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa lukemassa +20 (heinäkuussa +16). Palveluyritysten myynnin määrä on kasvanut. Tiedusteluun osallistuneet palvelualojen yritykset kuvaavat henkilöstönsä kasvaneen hieman alkusyksyn aikana. Myös loppuvuodelle odotetaan maltillista lisäystä. Kannattavuuden enteillään olevan jonkin verran korkeampi kuin viime vuoden vastaavalla jaksolla.

Kuluttajat edelleen hyvin luottavaisia

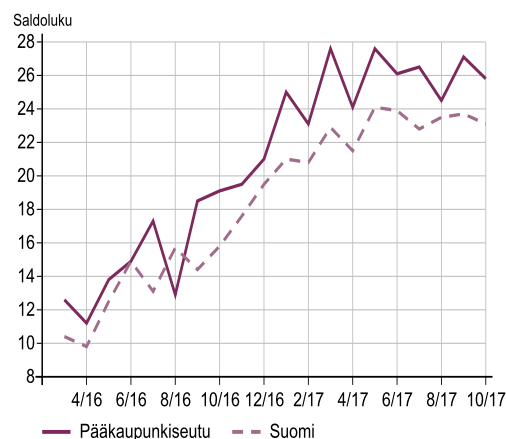
Kuluttajilla on ollut tänä vuonna jopa ennätyksellisen vahva luottamus talouden myönteiseen talouskehitykseen. Luottamus on ollut vahvaa jo vuoden alusta lähtien, ja korkeimmillaan saldoluku on ollut maaliskuu- ja toukokuussa Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan. Perinteisesti pääkaupunkiseudun kuluttajat ovat olleet oletuksissaan myönteisempiä kuin kuluttajat koko maassa. Pääkaupunkiseudulla talouden kehitystä kuvaava kuluttajien luottamusindikaattori sai lokakuussa arvon 25,8. Koko maassa vastaava saldoluku oli 23,1.

Palveluyritysten suhdannenäkymät

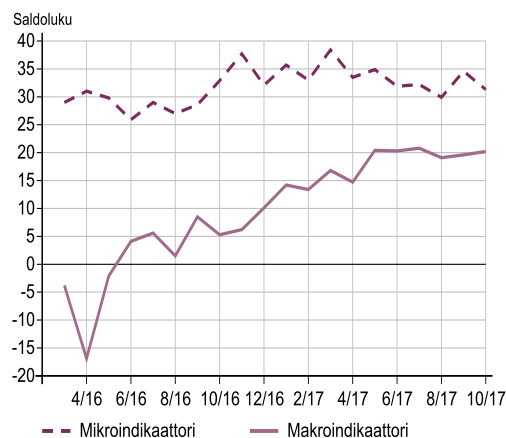
Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, suhdannebarometri

Kuluttajien luottamusindikaattori

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

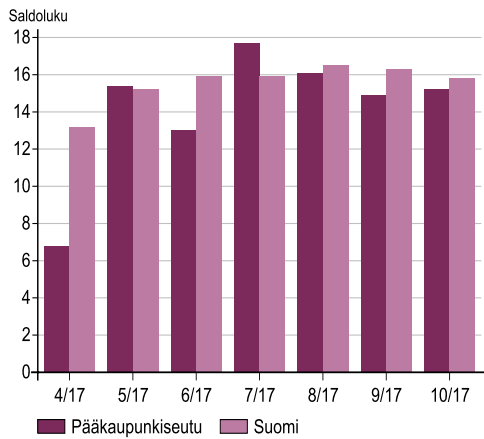
Kuluttajien luottamusindikaattori pääkaupunkiseudulla

Mikroindikaattori: Oma talous ja säästämismahdollisuudet
Makroindikaattori: Suomen talous ja työttömyyden kehitys

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kotitalouksien ennuste työttömyystilanteen paranemisesta seuraavien 12 kk:n aikana

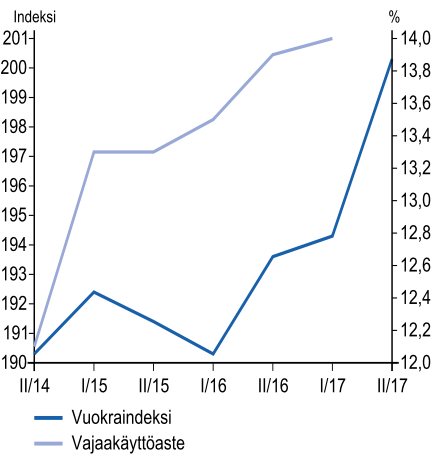
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Pääkaupunkiseudulla kuluttajien mikroindikaattorin saldoluku sai lokakuussa arvon 31,3. Luku kuvaa yhdellä luvulla kuluttajan tulevaisuuden näkemyksiä sekä oman talouden että säästämismahdollisuuksien kehityksestä. Kuluttajat ovatkin jo perinteisesti luottaneet omiin säästämismahdollisuuksiinsa. Makroindikaattori sai lokakuussa arvon 20,2. Kyseinen saldoluku kuvaa kuluttajien näkemyksiä sekä työllisyystilanteen että koko maan talouden kehityksestä. Saldoluku on ollut ennätyskorkealla jo toukokuusta lähtien, ja etenkin kuluttajat luottavat työllisyystilanteen paranemiseen.

Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin haastattelussa kuluttajien oletukset työllisyystilanteen paranemisesta vaihtuivat aiempaa myönteisimmiksi tämän vuoden maaliskuussa. Heinäkuussa ne olivat ennätyskorkealla, ja lokakuussa saldoluku oli pääkaupunkiseudulla 15,2. Koko maassa se oli 15,8. Pääkaupunkiseudun kuluttajista miltei joka toinen ennakoii lokakuussa, että työttömiä tulee olemaan 12 kuukauden kuluttua hieman vähemmän. Koko maassa osuus oli suunnilleen yhtä suuri. Sekä pääkaupunkiseudulla että koko maassa joka kolmas kuluttaja oletti työttömiä olevan yhtä paljon kuin tiedusteluajankohtanakin.

Toimistotilojen vuokraindeksi Helsingin keskustassa ja vajaakäyttöaste pääkaupunkiseudulla

Indeksi (1992=100)

Lähteet: KTI & Catella Property Oy

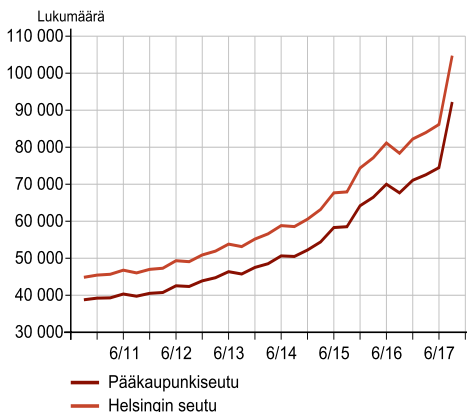
Asunto- ja toimitilamarkkinat

Toimistovuokrien nousu kiihtynyt Helsingin keskustassa

KTI Kiinteistötieto OY:n julkaiseman Markkinakatsauksen mukaan Helsingin ydinkeskustan uudet toimistovuokrat nousivat 3,1 prosenttia viimeisimmällä puolivuotisjaksolla. Maalis–elokuussa mediaaninelivuokra nousi yli 29 euroon ensimmäistä kertaa. Samalla erot pääkaupunkiseudun toimistovuokrien välillä kasvoivat. Myös toimistotilojen vajaakäyttö pysyy pääkaupunkiseudulla korkealla, kun uutta toimistotilaa rakennetaan paljon lisää.

Helsingin ydinkeskustan toimistotilojen vuokria kuvaavan KTI Kiinteistötiedon vuokraindeksin arvo oli tämän vuoden maalisi–elokuussa 200,3, kun vuotta aikaisemmin se oli 193,6.

Yleistä asumistukea saavat ruokakunnat kauden lopussa

Lähde: Kansaneläkelaitos

Hyvinvointi

Opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin

Yleistä asumistukea sai syyskuun lopussa Helsingin seudulla 104 700 ruokakuntaa, mikä oli 34 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Asumistuen saajien määrä kasvoi selvästi kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa. KUUMA-kunnat muodostuvat kymmenestä pääkaupunkiseutua ympäröivästä kunnasta. Asuntokuntia kohden tuensaajia oli enemmän Helsingissä ja Vantaalla kuin Espoossa tai KUUMA-kunnissa.

Yleistä asumistukea saavien ruokakuntien määrät ovat kasvaneet viimeisen viiden vuoden aikana voimakkaasti, ja nyt kasvuvauhti kiihtyi. Kasvuvauhdin kiihtymistä selittää muun muassa se, että opiskelijat siirtyivät

yleisen asumistuen piiriin, kun opintotuen asumislisän maksaminen päättyi viime heinäkuussa. Aiempaa kasvusuuntausta selittänevät myös vuonna 2015 voimaan tulleet muutokset yleisessä asumistuessa, kuten uusi ansiotulovähennys. Ansiotulovähennys nosti asumistuen tularajoja.

Myös asumistukea saaneiden ruokakuntien osuus kaikista seudun asuntokunnista on kasvanut jatkuvasti. Samassa asuntokunnassa voi tosin olla useampi asumistuen ruokakunta, jos kullakin ruokakunnalla on oma vuokrasopimuksensa. Opiskelija-asuntokunnissa tämä on keskimääräistä yleisempää. Ruokakuntien kokonaismäärää ei tilastoida.

➔ Liikenne ja ympäristö

Helsingin satamien tavaraliikenteen määrä kasvussa

Ulkomaan tavaraliikenteen määrä kasvoi heinä–syyskuussa 8 prosenttia Helsingin satamissa, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tuonnin määrä kasvoi 1,8 miljoonaan tonniin ja viennin 1,7 miljoonaan tonniin. Helsingin satamien tavaraliikenne on kasvanut viimeisen vuoden aikana noin 15 prosenttia.

Laivaliikenteen matkustajamäärä kasvaa edelleen

Kansainvälisen laivaliikenteen matkustajia oli Helsingin satamissa heinä–syyskuussa 4,2 miljoonaa eli enemmän kuin koskaan yhden vuosineljänneksen aikana. Matkustajia oli 2 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana.

Kansainvälisen laivaliikenteen matkustajamäärä on ollut tasaisessa kasvussa. Matkustajia oli heinä–syyskuussa 38 prosenttia enemmän Helsingin satamissa kuin kymmenen vuotta aikaisemmin. Laivalla matkustetaan erityisesti kesäisin.

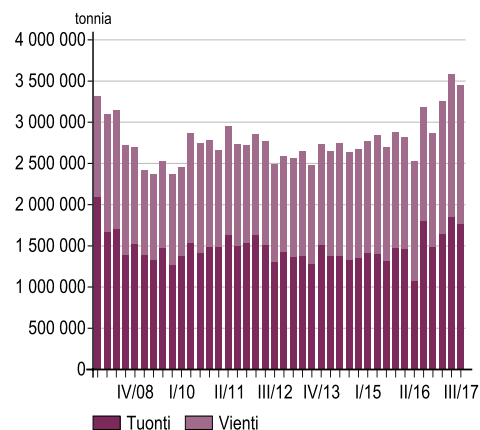
Matkailijoiden yöpymisten määrä jatkoi kasvuaan

Matkailijoiden yöpymisten määrä kasvoi heinä–syyskuussa 10 prosenttia Uudellamaalla, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Ennakkotietojen mukaan yöpymisten määrä kasvoi Helsingissä 11 prosenttia ja Espoossa ja Vantaalla 5 prosenttia kummassakin. Myös koko maassa yöpymisten määrä kasvoi 3 prosenttia edellisvuodesta.

Heinä–syyskuussa Vantaalla kasvoi erityisesti kotimaisten yöpyjien määrä, mutta muilla alueilla ulkomaisten yöpyjien määrä kasvoi suhteessa enemmän. Uudenmaan yöpymisistä yli puolet olikin ulkomaisten matkailijoiden yöpymisiä, vaikka lähes kymmenen vuoden ajan kotimaisten yöpyjien osuus on ollut ulkomaisia suurempi. Kaksi kolmasosaa kaikista Uudenmaan yöpymisistä sijoittui Helsinkiin.

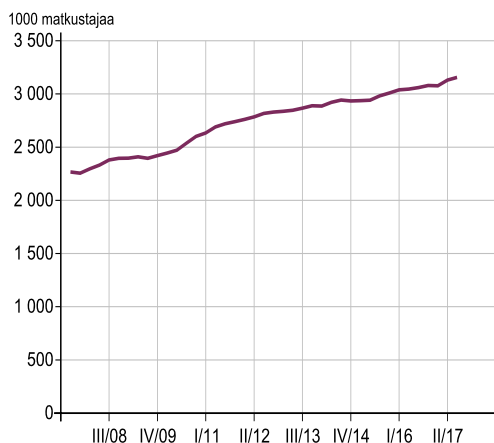
Uudellamaalla yöpyneiden matkailijoiden viipymä oli keskimäärin 1,7 yötä heinä–syyskuussa. Kotimaasta tulleet viipyivät keskimäärin 1,5 yötä ja ulkomailta tulleet 1,9 yötä.

Helsingin satamien tavaraliikenne

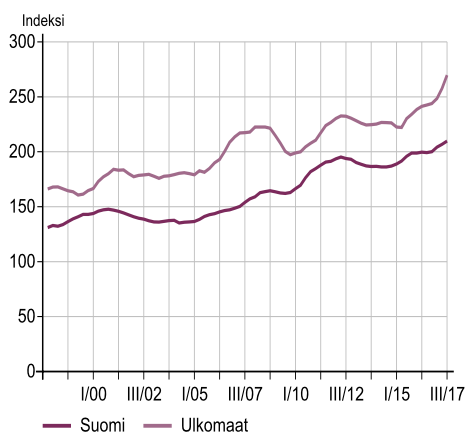
Lähde: Helsingin Satama

Laivaliikenteen matkustajamäärä Kausitasoitettu

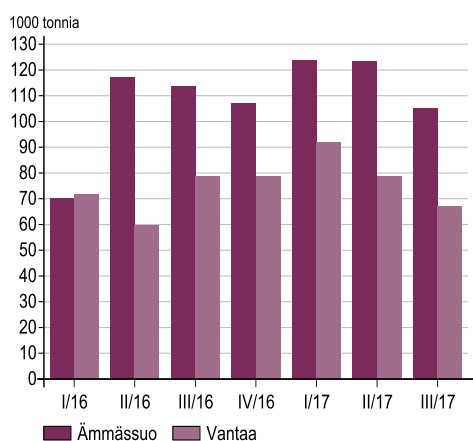
Lähde: Liikennevirasto

Matkailijoiden yöpymiset asuinmaan mukaan Uudellamaalla Indeksi (1995=100)

Lähde: Tilastokeskus

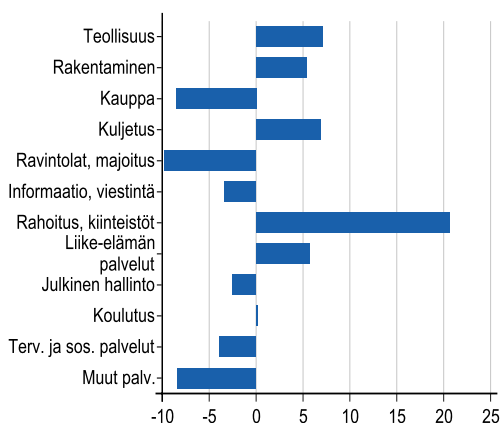
Vastaanotetun jätteen määrä Ämmässuolla ja Vantaan jätevoimalassa

Lähde: Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)

Työllinen työvoima päätoimialoittain Helsingin seudulla

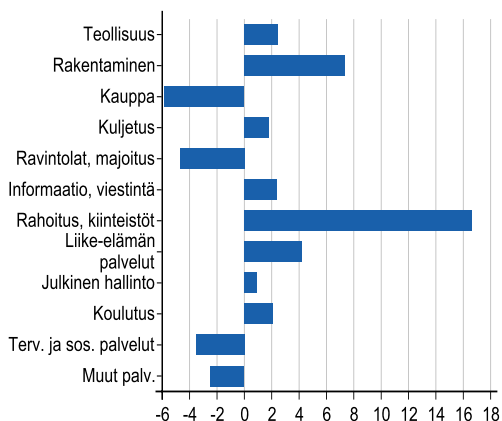
III/17, muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työllinen työvoima päätoimialoittain Suomessa

III/17, muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Matkailijoiden yöpymisten määrä on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana selvästi. Uudellamaalla suhteessa eniten on kasvanut kotimaassa asuvien matkailijoiden määrä. Ulkomaiset matkailijat noudattavat kotimaisia enemmän sesonkiaikoja ja yöpyvät Uudellamaalla varsinkin heinä–syyskuussa. Tänä vuonna Helsinkiin matkanneiden yleisimmät asuinmaat ovat olleet Yhdysvallat, Saksa, Iso-Britannia ja Japani. Viime vuosina venäläisten matkailijoiden määrä on vähentynyt ja samalla kiinalaisten kasvanut. Tiedot yöpymisistä on kerätty majoitusliikkeiltä, joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvaunupaikkaa.

Kaatopaikkajätteen määrä kääntyi laskuun

Heinä–syyskuussa sekä Ämmässuon jätteenkäsittelykeskus että Vantaan jätevoimala vastaanottivat vähemmän kaatopaikkajätettä kuin edellisen vuoden vastaavan ajanjakson aikana. Jätteen määrä laski Ämmässuolla 105 100 tonniin ja Vantaalla 67 100 tonniin. Myös sekajätteen määrä laski kokonaisuudessaan hieman, vaikka Ämmässuolla vastaanotettiin sitä edellisvuotta enemmän. Viimeisen vuoden aikana sekä jätteen kokonaismäärä että sekajätteen määrä on kuitenkin kasvanut.

Vantaan jätevoimala avattiin vuonna 2014, jolloin Ämmässuon jätemäärät laskivat voimakkaasti. Vantaan jätevoimala vastaanottaa sekajätettä enemmän kuin Ämmässuon jätteenkäsittelykeskus, mutta kokonaisuudessaan Ämmässuo vastaanottaa jätettä enemmän. Heinä–syyskuussa sekajätteen osuus oli Ämmässuolla 15 prosenttia ja Vantaalla 61 prosenttia jätteen kokonaismäärästä.

Työmarkkinat

Työllisten ja työvoiman ulkopuolisten määrä ennallaan

Heinä–syyskuussa työllisten ja työvoiman ulkopuolisten määrät pysyivät Helsingin seudulla ennallaan, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tilastokeskuksen otospohjaisen työvoimatutkimuksen mukaan näin oli siitä huolimatta, että työikäisten 15–74-vuotiaiden määrä kasvoi samaan aikaan 1 prosentin verran. Vuositasolla sekä työllisten että työvoiman ulkopuolisten määrä kuitenkin kasvoi.

Sen sijaan koko maassa työllisten määrä kasvoi ja työvoiman ulkopuolisten määrä väheni sekä heinä–syyskuussa että vuositasolla.

Rahoitus- ja kiinteistöalan työntekijämäärä kasvussa

Heinä–syyskuussa työntekijämäärä kasvoi etenkin rahoitus- ja vakuutus-toiminnassa sekä kiinteistöalalla, kun verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Tilastokeskuksen otospohjaiseen työvoimatutkimukseen mukaan työntekijämäärä sen sijaan väheni muun muassa kaupan alalla. Näin oli sekä Helsingin seudulla että koko maassa.

Helsingin seudulla eniten työntekijöitä on liike-elämän palveluissa, joka työllisti heinä-syyskuussa 111 900 työntekijää. Seuraavaksi eniten työntekijöitä on sosiaali- ja terveystaloudessa, jossa oli 97 700 työntekijää, ja kaupan alalla, jossa oli 93 400 työntekijää. Koko maassa terveys- ja sosiaalipalvelut on työntekijämäärältään toimialoista suurin ja teollisuuden ala toiseksi suurin.

Viimeisen vuoden aikana työntekijämäärä on kasvanut Helsingin seudulla ja koko maassa rahoitusala ja samalla vähentynyt kaupan alalla sekä kuljetuksen ja varastoinnin alalla.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömyysaste laskee edelleen

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömyysaste oli Helsingin seudulla 9,5 prosenttia työvoimasta syyskuun lopussa. Työttömyysaste oli nyt 1,7 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysaste laski kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa vähintään 1,5 prosenttiyksikköä. Tiedot kootaan kuukausittain työ- ja elinkeinotoimistojen rekisteristä.

Työttömyysaste lähti nousuun vuonna 2008, mutta työ- ja elinkeinoministeriön rekisteritietojen mukaan työttömyysaste kääntyi laskuun viime vuonna.

Työttömien nuorten määrä jatkaa laskuaan

Helsingin seudulla oli syyskuun lopussa 6 400 työtöntä nuorta, mikä oli 24 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä laski yli 15 prosenttia kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa. Helsingissä oli syyskuun lopussa 2 600 työtöntä nuorta, Espoossa 1 100 työtöntä nuorta, Vantaalla 1 200 työtöntä nuorta ja KUUMA-kunnissa 1 500 työtöntä nuorta.

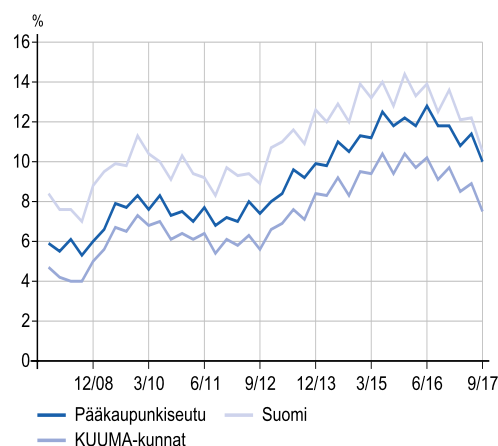
Nuorisotyöttömyys lähti Helsingin seudulla voimakkaaseen kasvuun vuonna 2013, mutta kääntyi laskusuuntaan vuonna 2016. Nyt laskeva kehitys on kiihtynyt.

➔ Väestö

Lapsia syntyi aiempaa vähemmän

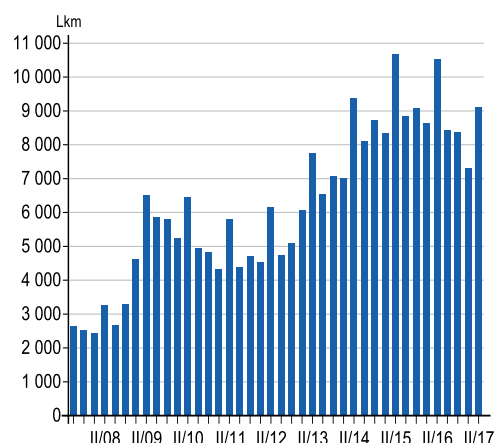
Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan syntyneiden lasten määrä jatkoi laskuaan sekä Helsingin seudulla että koko maassa. Heinä-syyskuussa Helsingin seudulla syntyi 3 970 lasta ja kuoli 2 230 henkilöä. Koko maassa syntyneiden määrä oli 13 360 ja kuolleiden 12 220 henkeä. Lapsia on syntynyt aiempaa vähemmän myös vuositasolla. Samalla kuolleiden määrä on kasvanut hieman. Kehitys on ollut samansuuntaista kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa, KUUMA-kunnissa ja koko maassa.

Työttömyysaste Helsingin seudulla

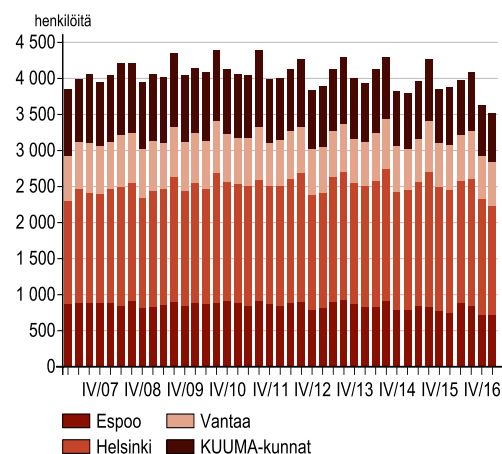
Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Työttömät nuoret Helsingin seudulla Henkilöä

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Syntyneiden määrä

Lähde: Tilastokeskus

Maahanmuuttajien työllistyminen pääkaupunkiseudulla

Pasi Saukkonen

Erikoistutkija, VTT

Juho Peltonen

Tutkimusavustaja, VTK

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
kaupunkitutkimus ja -tilastot -yksikkö

Maahanmuuttajien asemaa työmarkkinoilla on tutkittu viime vuosina melko paljon. Rekisteripohjaisista lähteistä käsin tehdyt tulokset ovat olleet samansuuntaisia. Kantaväestöön verrattuna heidän työllisyysasteensa on ollut selvästi alempi ja työttömyysaste vastaavasti paljon korkeampi. (Ks. esim. Busk ym. 2016; Saukkonen 2016.)

Korkeasuhdanteen aikana maahanmuuttajien työllisyystilanne yleensä paranee nopeasti. Taloudellisesti vaikeiden aikojen iskiessä usein määräaikaisiin tai muuten epätyypillisiin työsuhteisiin ja suhdanneherkille aloille sijoittuvat maahanmuuttajat puolestaan kärsivät kantaväestöä todennäköisemmin.

Työperusteisesti Suomeen tulleilla on ymmärrettävästi parempi tilanne, kun taas pakolaistaustaisilla ja heidän perheenjäsenillään on usein vaikeuksia päästä kiinni työelämään. Varsinkin köyhistä maista tulevien naisten työllisyysaste on aluksi matala. Maassaoloajan pidentyessä työssäkäynti lisääntyy, mutta toisaalta myös maahanmuuttajien tapauksessa ikääntyneiden työttömien työnhakijoiden on usein vaikea saada töitä.

Rekistereihin perustuvat tiedot ovat kuitenkin maahanmuuttajien osalta usein ongelmallisia. Tämä käy hyvin ilmi Tilastokeskuksen, Työterveyslaitoksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen, Työterveyslaitoksen ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen laajasta ulkomaista syntyperää oleviin kohdistetusta haastattelututkimuksesta (jäljempänä UTH-tutkimus).

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Suomen 15–64-vuotiaat ulkomaalaistaustaiset henkilöt vuonna 2014. Ulkomaalaistaustaisilla tarkoitetaan henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat (tai ainoa tiedossa oleva vanhempi) ovat syntyneet ulkomailla. Kohderyhmään sisältyy pieni määrä myös Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia¹.

Tämän UTH-tutkimuksen mukaan 20–64-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste oli Suomessa 63,7 prosenttia eli kymmenen prosenttiyksikköä matalampi kuin suomalaistaustaisilla. Työssäkäyntitilaston perusteella kyseisenä vuonna ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten välinen ero työllisten osuudessa koko saman ikäisestä väestöstä oli jopa 19 prosenttiyksikköä. (Larja & Sutela 2015, 72.)

Miltä maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla näyttää pääkaupunkiseudulla UTH-tutkimuksen valossa? Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla noin kolme neljäsosa 15–64-vuotiaista ulkomaalaistaustaisista kuului vuonna 2014 työvoimaan ja vastaavasti neljäsosa oli työvoiman ulkopuolella. Kantaväestöön kuuluvista vastaavat prosenttiosuudet olivat 78 prosenttia ja 22 prosenttia. Työvoiman ulkopuolella olevista ulkomaalaistaustaisista suuri osa hoiti kotona lapsia.

Ulkomaalaistaustaisten 15–64-vuotiaiden työllisyysaste oli vuonna 2014 pääkaupunkiseudulla 65 prosenttia. Luku on huomattavasti korkeampi kuin muualla Suomessa, jossa vastaava prosenttiluku oli 55,6. Vastaavan ikäryhmän suomalaistaustaisten työllisyysaste oli pääkaupunkiseudulla 74 prosenttia. Myös kantaväestöön kuuluvien työllisyysaste on pääkaupunkiseudulla korkeampi kuin Suomessa keskimäärin.

Työttömien osuutta työvoimasta tarkasteltaessa tilanne on samansuuntainen. Koko maassa 15–64-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste oli 16,5 prosenttia

¹ Vastaajajoukosta on estimoinnilla laskettu arviot perusjoukon ominaisuuksista. Vertailutiedot suomalaistaustaisista tai koko väestöstä hankittiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta, THL:n Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksesta (ATH) sekä TTL:n Työ ja terveys-tutkimuksesta.

Valokiilassa

ja pääkaupunkiseudulla 14,5 prosenttia vuonna 2014. Suomalaistaustaisen kantaväestön työttömyysaste oli saman tutkimuksen mukaan 6,8 prosenttia. Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien välillä ei ollut näiden lukujen suhteen suuria eroja.

Tilanne näyttää siten tämän aineiston valossa pääkaupunkiseudullakin paremmalta kuin mitä työssäkäyntitilaston osalta voisi päätellä. Työllisyysasteen nousemiseen vaikuttaa suuresti etenkin se, että väestötietojärjestelmään sisältyy myös henkilöitä, jotka eivät enää asu Suomessa. Lisäksi lyhytkestoinen työskentely jää helposti virallisten tilastojen ulkopuolelle. Työssäkäyntitilastossa työllisyydelle on annettu melko tiukka kriteeri, joka edellyttää esimerkiksi voimassaolevaa työsuhdetta sekä riittävää määrää palkkatuloja vuoden aikana (Larja & Sutela 2015, 73).

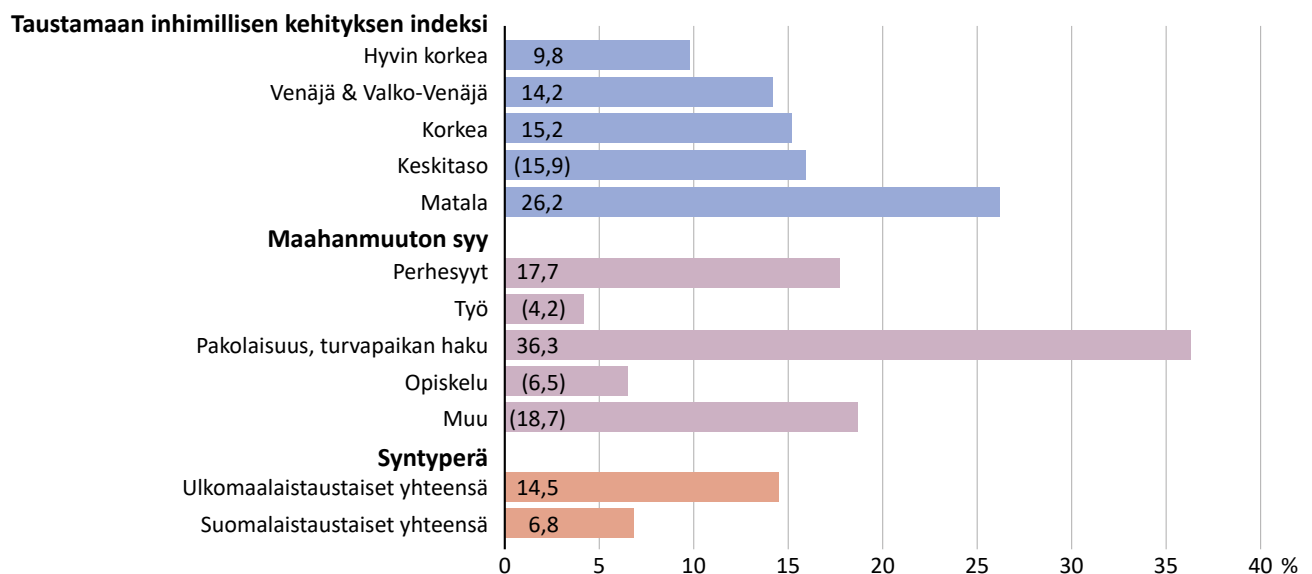
Pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaiset ovat kirjava joukko ihmisiä, joiden elämäntilanteet poikkeavat suuresti toisistaan. Yli kolmannes työssäkäyvistä ulkomaalaistaustaisista työskenteli vuonna 2014 erilaisissa johtavissa tai asiantuntijatehtävissä. Toisaalta suuri osa heistä on töissä alempaa koulutustasoa vaativissa pal-

velu- ja myyntitehtävissä sekä hallinnon tukipalveluissa. Kantaväestöön kuuluvista lähes 60 prosenttia työskenteli samaan aikaan johtavissa tai asiantuntijatehtävissä.

Ulkomaalaistaustaisten työttömyys on tämänkin aineiston perusteella yleisintä pakolaistaustaisilla henkilöillä sekä niissä väestöryhmissä, joissa taustamaa kuuluu YK:n inhimillisen kehityksen indeksin (HDI) perusteella vähiten kehittyneisiin maihin. Alla olevassa kuviossa on otettu erikseen tarkasteluun myös ne, joilla taustamaa on Venäjä tai Valko-Venäjä. Molemmat maat ovat korkean HDI-indeksin maita. Venäläis- tai neuvostoliittolaisistaustaiset ovat pääkaupunkiseudun suurin yksittäinen taustamaaryhmä.

Merkittävimpänä työnsaannin esteenä tutkimukseen osallistuneet pitivät suomen (tai ruotsin) kielen taidon puutetta. Pääkaupunkiseudulla on siten lähes 22 000 sellaista työvoimaan kuuluvaa henkilöä, joilla kielitaito asettaa rajoitteita työllistymiselle. Työvoimaresurssien tuhlaamiseen viittaa myös se, että reilu neljännes ulkomaalaistaustaisista katsoo kykenevänsä suoriutumaan vaativammista tehtävistä kuin mitä nykyisessä työssä on tarjolla.

Kuvio 1. Työttömyysaste taustamaan inhimillisen kehityksen indeksin, maahanmuuton syy ja syntyperän mukaan pääkaupunkiseudulla vuonna 2014²

² Suluisissa oleva luku on pienen havaintomäärän vuoksi epäluotettava. Inhimillisen kehityksen indeksi (HDI) on Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelman (UNDP) puitteissa luotu valtioiden kehitystasoa kuvaava indeksi, joka koostuu elinajanodotetta, koulutusta ja elintasoa koskevista tiedoista.

Yleisesti ottaen pääkaupunkiseudun aikuisista ulkomaalaistaustaisista suuri osa on hyvin koulutettuja, korkea-asteen tutkinto on yli kolmanneksella. Toisaalta ulkomaalaistaustaisten joukossa on myös jopa luku- ja kirjoitustaidottomia henkilöitä. Vantaalla sekä suomalais- taustaisten että ulkomaalaistaustaisten koulutustaso on matalampi kuin Espoossa ja Helsingissä, mutta kokonaisuutena pääkaupunkiseudun maahanmuuttajat ovat koulutetumpia kuin ulkomaalaistaustaiset muualla Suomessa.

UTH-tutkimuksessa selvitettiin laajasti myös terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Tulokset osoittavat, että suuri osa ulkomaalaistaustaisista luottaa suomalaisiin viranomaisiin ja palvelujärjestelmiin ja heitä on kohdeltu asianmukaisesti erilaisissa tilanteissa. Kuitenkin yli viidennes maahanmuuttajista oli vuonna 2014 saanut pääkaupunkiseudulla osakseen epäoikeudenmukais- ta kohtelua edellisten 12 kuukauden aikana. Tällainen kokemus oli yleisempää naisten kuin miesten kohdalla.

Väestötietojärjestelmän mukaan ulkomaalaistaustaisia on pääkaupunkiseudulla tällä hetkellä noin 175 000 eli noin 15 prosenttia koko väestöstä. Sekä määrä että suhteellinen osuus väestöstä ovat todennäköisesti yhä kasvussa. On maahanmuuttajien edun mukaista, että heistä mahdollisimman moni saa pysyvän jalansijan työmarkkinoilla osaamistaan vastaavissa tehtävissä. Se on myös pääkaupunkiseudun kuntien ja koko seudun kehityksen kannalta tärkeää.

UTH-tutkimus osoittaa, että tilanne on parempi kuin mitä julkisuudessa on yleensä esitetty. Silti nämäkin tutkimustiedot vahvistavat käsitystä siitä, että asiat voisivat olla paljon paremmin. Kotoutumisen edistäminen edellyttää panostamista koulutukseen, tutkintojen täydentämiseen ja tunnustamiseen, työmarkkinoille pääsyn edistämiseen sekä syrjinnän ja rasismien vastaiseen toimintaan.

Viime aikoina talous on lähtenyt jälleen kasvuun, millä on jo ollut suotuisa vaikutus alueen työllisyyskehitykseen. Tämän pitäisi aikaisempien tietojen valossa näkyä myös Suomeen muuttaneiden henkilöiden alenevana työttömyytenä ja nousevana työllisyytenä.

On kuitenkin odotettavissa, että suuri osa viime vuosina Suomeen tulleista ja oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista tulee lopulta sijoittumaan pääkaupunkiseudulle. Suomesta ja muista maista saatujen kokemusten perusteella heidän pääsyynsä työmarkkinoille menee aikaa, varsinkin jos samanaikaisesti seudulta vähenevät sellaiset työpaikat, joihin voi päästä myös vähäisellä koulutuksella ja kielitaidolla.

Pääkaupunkiseudun ulkomaalaistaustaisista noin 32 000 on Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli maahanmuuton toista sukupolvea. Suurin osa näistä ensimmäisen polven suomalaisista on vielä lapsia, nuoria ja nuoria aikuisia. Lähitulevaisuudessa heitä siirtyy tuhansittain alueen työvoimaan. Yhtenä seudun kohtalonkysymyksenä voidaankin pitää sitä, kuinka hyvin nämä nuoret pääsevät kiinni koulutukseen ja työelämään.

Maahanmuuttajien kotoutumista ja maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvien elämässä menestymistä on syytä selvittää eri näkökulmista ja eri tietolähteitä hyväksi käyttäen. Rekisteripohjainen tiedonkeruu tarjoaa hyvät mahdollisuudet jatkuvaan seurantaan. Tarkempaa ja osin myös luotettavampaa analyysia varten tarvitaan myös jatkossa UTH-tutkimuksen kaltaisia kyselyjä.

Lähteet

Busk, Helena, S. Jauhiainen, A. Kekäläinen, S. Nivalainen, T. Tähtinen (2016). Maahanmuuttajat työmarkkinoilla – tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 6/2016. Helsinki: Eläketurvakeskus.

Larja, Liisa & H. Sutela (2015). Työllisyys. Teoksessa: **Nieminen, Tarja, H. Sutela & U. Hannula (2015).** Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Helsinki: Työterveyslaitos, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Tilastokeskus.

Saukkonen, Pasi (2016). Maahanmuuttajien kotoutuminen Helsingissä – työllisyys, tulot ja asuminen. Tutkimuskatsauksia 2016:12. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

➔ Info

Helsingin seutu:

Pääkaupunkiseutu ja KUUMA-kunnat

Pääkaupunkiseutu:

Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa

KUUMA-kunnat:

Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti

Uusimaa:

Uudenmaan maakunta

Julkaisun tuotannon, asuntomarkkinoiden, rikollisuuden, matkailijoiden yöpymisten ja väestön luvut ovat ennakkotietoja, jotka tarkentuvat lopullisiin tilastoihin.

Käsitteitä

Muuttotappio

Tulomuuton ja lähtömuuton erotus, jos erotus on negatiivinen.

Muuttovoitto

Tulomuuton ja lähtömuuton erotus, jos erotus on positiivinen.

Pitkäaikainen keskiarvo

Summataan tietyn ajanjakson neljännesten arvot ja jaetaan luku neljännesten lukumäärällä.

Saldoluku

Saldoluvulla kuvataan odotuksia suhdanne- ja kulutajabarometrissä. Luku saadaan, kun myönteisten vastausten prosentiosuuksista vähennetään kielteisten vastausten prosentiosuudet. Positiivinen luku kuvaa myönteisiä odotuksia.

Suhdeluku (indeksi)

Perusajankohdan arvo on suhdelukuna 100. Kuluvan ajankohdan arvo jaetaan perusvuoden arvolla (sekä kerrotaan sadalla) ja saatu suhdeluku ilmaisee prosentti muutoksen perusvuoteen nähden (esim. 110 merkitsee kymmenen prosentin nousua perusvuodesta).

Tuotanto

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiiviteettia.

1) Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu Helsingin seudun tuotannon ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvioihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus TA Oy.

2) Suomi: Tilastokeskuksen kansantalouden neljännesvuositilinpäiden bruttokansantuote kiintein hinnoin. Tuorein neljännes on Tilastokeskuksen julkaisema kokonaistuotannon ennakkotieto.

Työnvälitystilasto

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin.

Työttömyysaste

Työttömien osuus työvoimasta. Tilastokeskuksen työttömyysaste perustuu työvoimatutkimukseen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyysaste työnvälitystilastoon, minkä vuoksi ne poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Työvoimatutkimus

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevista toimialoittaisista tiedoista on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

Yleinen asumistuki

Pienituloisen ruokakunta voi saada Kelasta yleistä asumistukea asumismenojensa vähentämiseksi. Ruokakunnan muodostavat samassa asunnossa asuvat henkilöt, ja asumistuki myönnetään ruokakunnalle yhteisesti.

Avainlukuja

Väestö 31.12.2016*	Helsinki	Espoo	Vantaa	Helsingin seutu	Uusimaa	Suomi
Väkiluku	635 181	274 583	219 341	1 456 619	1 638 293	5 503 297
Väestönmuutos vuoden alusta	6 973	4 781	4 736	18 729	18 032	15 989
Väestönmuutos, %	1,1	1,8	2,2	1,3	1,1	0,3
Muuttovoitto	5 102	2 955	3 616	12 953	12 680	16 823
Työmarkkinat III/2017						
Työlliset (TK)	736 000	820 000	2 506 000
Muutos vuoden takaisesta, %	0,0	0,0	0,5
Työttömät (TEM, 9/17)	35 850	12 350	11 290	71 810	79 410	275 570
Työttömyysaste, % (TEM, 9/17)	10,6	8,8	9,9	9,5	9,4	10,5
Työllisyysaste, % (TK)	73,6	73,2	70,6
Hyvinvointi III/2017						
Yleisen asumistuen saajat (9/17)	59 290	16 810	15 810	104 740	111 560	348 560
Muutos vuoden takaisesta, %	40,8	36,3	21,2	33,6	32,4	37,0
Kotihoidontuen saajat	9 370	4 770	3 790	22 520	24 620	70 780
Muutos vuoden takaisesta, %	-3,0	-2,3	-2,4	-3,1	-3,2	-4,6
Perustoimeentulotuen saajat	43 760	15 400	16 370	87 230	93 260	232 590

*Tilastokeskuksen vuotta 2017 koskevat väestönmuutostiedot eivät ole vielä saatavilla.

Helsingin Seudun Suunnat

Helsingin Seudun Suunnat antaa ajankohtaista tietoa seudun kehityksestä. Verkkosivusto päivittyy jatkuvasti, ja painettu julkaisu ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Jatkuvasti päivittyvä verkkosivusto:
www.helsinginseudunsuunnat.fi

Ilmestyy vuonna 2017

sähköisenä viikolla 11, 24, 37, 50
ja painettuna viikolla 13, 26, 39, 51

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus ja -tilastot

PL 5500
Helsingin kaupunki
00099 Helsingin kaupunki

Lisätietoja

Jenni Erjansola
p. 09 310 36365
seudunsuunnat@hel.fi

ISSN 1455-819X (painettu)
ISSN 1796-7287 (verkossa)

HSS
vuodesta
1996

Kustantajat

Helsingin seudun
ympäristöpalvelut
-kuntayhtymä HSY

Helsingin kaupunki,
kaupunginkanslia,
kaupunkitutkimus-
ja -tilastot

Espoon kaupunki,
strategiayksikkö

Vantaan tieto-
palveluyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristö-
keskus (ELY)

Helsingin seudun
kauppakamari